

ERASMUS IN ROTTERDAM GEBOREN

In een handschrift in de bibliotheek van Gouda staat een aantekening dat Erasmus in Gouda zou zijn geboren. Dat is, aldus de schrijver daarvan, hem herhaaldelijk door Reinier Snoy verteld. Het gaat om een kriebel bij een biografie van Erasmus waarin staat dat Erasmus' vader, die pastoor was in de omgeving van Gouda, zijn zwangere huishoudster naar een naburige stad (!) had gezonden. De auteur van de biografie is Cornelis Loos, een vooraanstaand burger van Gouda. Loos was ervan overtuigd dat Erasmus' vader zijn huishoudster naar Rotterdam had gestuurd.

De aantekening over Erasmus' geboorte zou dus berusten op een mededeling van Reinier Snoy (1478–1537), een medicus en historicus uit Gouda. Hij kende Erasmus, maar was niet diens lijfarts. Zelf heeft Snoy nooit geschreven dat Erasmus in Gouda is geboren.

Er bestaat geen enkel document dat onomstotelijk de geboorteplaats van Erasmus bewijst. Er is geen aantekening in een doopregister of eigentijds archiefmateriaal. Dus zijn het andere aanwijzingen die ons moeten leiden.

Erasmus noemde zichzelf steevast Roterodamus, ofwel: uit Rotterdam. Het was onder humanisten niet ongewoon om de plaats van herkomst aan de eigennaam toe te voegen. Zijn autobiografie begint Erasmus met de woorden "Geboren in Rotterdam." Uit zijn eigen tijd bestaat geen enkel document dat zijn Rotterdamse herkomst in twijfel trekt. Toen hij in Bazel stierf, werd zijn overlijden vastgelegd met de aantekening dat hij was geboren in Rotterdam. Alle eigentijdse geschiedschrijvers gingen ervan uit dat Erasmus in Rotterdam was geboren. Al kort na zijn dood in 1536 blijkt Erasmus' geboortehuis in de Wijde Kerkstraat in Rotterdam als bijzondere gedenkplaats te dienen. Toen de latere koning Filips II in 1549 als kroonprins een rondreis maakte door de Nederlanden, stond in Rotterdam speciaal een bezoek aan Erasmus' geboortehuis op de rol.

Het Museum Catherina-Gasthuis in Gouda bezit een medaillon met een portretbuste van Erasmus uit het klooster Steyn. Het randschrift luidt: "Desiderius Erasmus is in Gouda verwekt en geboren in Rotterdam." Die woorden geven weer hoe het is gegaan: De zwangere huishoudster is in het huis van haar moeder in Rotterdam bevallen. In Gouda wordt beweerd dat Erasmus zijn Goudse herkomst heeft verdonkeremaand uit spijt over zijn onechte geboorte. Inderdaad heeft Erasmus zich hieraan gestoord. Zijn spijt heeft echter niets met de plaats te maken, maar alles met de omstandigheden.

Waarom zou een man als Erasmus zich Roterodamus noemen als hij verder zijn leven lang niets met die stad te maken heeft gehad? Het was voor hem puur een herkomstaanduiding zonder enige kwalitatieve lading: Desiderius Erasmus Roterodamus, zoals hij zichzelf steeds heeft geafficheerd. Erasmus heeft zichzelf met Rotterdam vereenzelvigd omdat hij in Rotterdam was geboren.

Erasmus zelf schrijft trouwens dat hij het onzinnig vindt dat steden of landen pronken met beroemdheden die zij hebben voortgebracht, want dat is geen verdienste. Ook schrijft hij dat hij thuis is waar zijn boeken zijn. Nu bezit Bibliotheek Rotterdam een van de grootste Erasmuscollecties ter wereld (zo'n 5.000 boeken). Ook daarom is Erasmus thuis in Rotterdam.